

Caldes de Malavella, estació termal gironina

per
Francesc Costa i Torró

A les comarques gironines diverses poblacions tenen deus d'aigües minerals fredes, Vilajuïga, Sant Hilari Sacalm, Amer, Massanet de Cabrenys... i altres que són termals, o sigui calentes, com les dels banys de Santa Coloma de Farners i, sobretot, les de Caldes de Malavella, que és la vila catalana que més viu de les ampolles de contingut no alcohòlic, ja que té quatre plantes de pcsar contingut d'aigua a les ampolles i una altra de pcsar-les en les metàl·liques de tamany petit per al gas butà. Però allò de bufar i fer ampolles no va amb la vila de Caldes de Malaveall que és molt treballadora i tot el que té és degut al treball dels seus habitants durant segles amb l'ajuda d'uns certs dons naturals d'aigües calentes cloruradosòdiques que ningú no sap exactament on tenen el seu exacte punt d'origen.

Diversos enigmes científics tenim a les nostres comarques que fan rodar el cap dels especialistes, l'estany de Banyoles, els volcans d'Olot, el simbolisme que pugui ser el símbol de la Pedra Alta de Solius i fins el punt d'origen de les deus d'aigua calenta de Caldes de Malavella.

En un quadrat de menys de mig quilòmetre de costat es troben totes les boques de sortida de les deus de Caldes de Malavella, o brolladors, d'aigua calenta, que han tingut els seus estroncaments. La font del Bullidor es troba estroncada actualment. L'estruncament més fort de les deus de Caldes de Malavella es va produir el primer en 1755 i el segon entre el mes d'agost de 1798 i el novembre de 1799 degut a terratrèmols.

Fan un triangle de punts pròxims les boques de sortida dels brolladors en els puigs anomenats de les Ànimes, el de Sant Grau i el de Molera.

El nom del puig de les Ànimes és un testimoni de les veus que corrien durant l'Edat Mitjana per Caldes en el sentit que les deus d'aigua calenta venien directament de l'Infern per la qual cosa les sortides i les velles conduccions romanes foren tapades per estalviar-se maldecaps i malediccions eternes.

Un altre misteri de Caldes de Malavella és el del camp dels «ninots», que per més que es llauri sempre aflora mostres de menilita que és una varietat de l'opel comú que en totes les terres d'Espanya només es troba a Caldes de Malavella i en un poble murcià de la província d'Albacete anomenat Bonete.

UNA DEPRESSIÓ DE LA SELVA

Caldes de Malavella és situada al bell mig d'una depressió de terreny de la comarca de La Selva i fa quasi un triangle, de vuit quilòmetres de costat, amb les poblacions de Llagostera i de Cassà de la Selva.

El terme municipal de Caldes de Malavella és un dels més grans de les comarques giro-

nines i aquesta població selvatana està en un bon terreny de cultius amb aigües superficials i soterrades en una abundància relativa.

Actualment Caldes de Malavella té uns tres mil habitants amb tendència a l'augment per la seva situació de creu de carreteres i d'ésser una de les portes d'entrada tant per al sector centre com per al del sud de la Costa Brava de la qual quasi es pot dir que forma part, almenys com a portada.

És una població molt antiga, que va ser punt de repòs de les legions romanes que passaven per la Via Augusta dins de l'Espanya citerior primer i de la província tarraconense més tard.

Una piscina romana amb diversos arcs i conductes d'aigua es conserva a Caldes de Malavella com a testimoni de la vellesa i utilització romana que té la població.

A l'any 1876 el metge gironí, Dr. Vinyas i Serra, va trobar en un pou del Puig de les Ànimes ganivets de sílex, puntes de fletxa i fins un objecte de banya de cervol que feren pensar que a l'era prehistòrica ja les rodalies de Caldes de Malavella eren habitades.

En treure la terra que cobria la piscina romana varen ser trobades diverses monedes ibèriques i romanes, aquestes últimes de l'època de l'Imperi, fragments de ceràmica i un cap de gos de coure.

L'INTERROGANT DEL MOT

A part de les deus d'aigües calentes, que no se sap d'on vénen, a Caldes de Malavella hi tenim un altre interrogant en el mateix nom de la població i no pel que fa referència a Caldes sinó a Malavella.

Els toponímics i semàntics en fan un embolic sobre l'origen de Malavella. Uns diuen que és un escurçament de «Stationem Thermalium Vetulam» i que ve de «malem vetulam». Altres diuen que ve de «mala abella», uns altres de «mala vella» i encara hi ha qui diu de «meravella».

A hores d'ara segueix l'interrogant sense senyals que la incògnita pugui tenir una solució satisfactòria.

Les aigües de Caldes de Malavella són clorade-sòdiques, radioactives, riques en diversos sulfats i carbonats i van bé per als trastorns de l'estómac, els intestins i el fetge, així com per a les afeccions reumàtiques i botoses amb algunes contraindicacions que han de tenir la precaució d'una consulta facultativa.

Per la seva proximitat a la Costa Brava —de la qual és un dels pòrtics d'entrada— els balnearis de Caldes de Malavella són bastant concorreguts per turistes que busquen la morositat essencial d'aquests establiments noucentistes lluny del xivarri de les platges més concorregudes del nostre litoral.

Els que diuen que els balnearis gironins han passat de moda, a Caldes de Malavella tenen

una prova que no és així. Un dels balnearis funciona com un hotel obert tot l'any i altres renoven cada estiu el seu esplendor de la bella època balnearia.

La temperatura de les aigües de les deus de Caldes de Malavella va dels 58 als 60° C. i ultra el seu ús extern, en forma de banys i dutxes, té efectes terapèutics per via bucal.

La població de Caldes de Malavella té, a més a més d'una piscina romana, un temple parroquial del segle XII, però dona la impressió d'una vila que ultra les seves edificacions balnearies és moderna, sense call jueu ni carrers d'aire molt antic. Té arbredes frondoses, parcs particulars dels establiments de banys i un passeig de grans arbres.

CURES D'AIGUA DE FI DE SETMANA

La temporada oficial per a les cures d'aigües a Caldes de Malavella comença el dia 1 de maig i finalitza el 30 d'octubre, encara que els visitants tardius de la Costa Brava la fan durar fins a la segona quinzena de setembre de cada any.

Però la societat de consum té una tendència als viatges de fi de setmana que també incidex en les cures d'aigües fetes a xocs intermitents de dissabte a diumenge. Les cures d'aigües de fi de setmana són una novetat dels nostres dies de presses en què una vida massa intensiva a les grans ciutats ha fet que els balnearis tornessin a la seva funció curativa essencialment sedant.

Ara sembla que les presses de les grans ciutats modernes i la societat de consum dona la raó als efectes curatius de la tranquil·litat dels balnearis. Als restaurants de les grans ciutats les ampolles d'aigües minerals tenen una gran acceptació diària principalment si tenen una mica de gas que els dongui cert gust a electricitat de petit voltatge o de bombolles que donen gust de peu adormit, com diuen algunes criatures.

Però una cosa és beure les aigües minerals o de manantial en fred i una altra fer cura amb elles per via bucal i per mitjà de banys i de dutxes com passa amb les aigües de Caldes de Malavella.

A les terres catalanes tenim diverses poblacions amb el nom de Caldes, però a les comarques gironines, amb tota una sèrie de poblacions amb deus d'aigües minerals, la població termal de més anomenada és la de Caldes de Malavella que es troba a vint quilòmetres de Girona i en un privilegiat terreny de depressió de la generalment montuosa comarca de La Selva.

Molt ben comunicada per carreteres, tren i pròxima a l'aeroport Girona-Costa Brava, aquesta vila termal gironina és com una mena de sedant i de remei anti-neurastènic per a la gent que porta una vida massa agitada.